

Evaluating Jürgen Moltmann's Eschatology in Christian Theology

Saman Mahdevar¹, Mohammadreza Bayat²

Submitted:

2021/6/10

Accepted:

2021/9/15

Keywords:

Jürgen Moltmann, Eschatology, Christian theology, Suffering, Hope.

Abstract: During the twentieth century, the theological tradition of eschatology was adversely affected by the outcomes of World Wars and social and political catastrophes, according to Protestant Jürgen Moltmann. In his view, God the Father sent His Son to transform the current order of the world radically, but powerful enemies crucified Him. God, however, thwarted their plan with the resurrection of Christ. Using the New Testament as a basis, Moltmann supports taking into account the promised order for the world that would allow the Christian hope to be realized. The new order contains dimensions that are applicable to contemporary problems. Moltmann's eschatology is thus temporal, contextual, and inclusive. His eschatology has unique innovations in twentieth-century Christian theology, particularly in the way that he approaches the critique of traditional eschatology, the inclusion of hope, the social formulation of hope praxis, as well as the conceptualization of the future in his historical hope. Nevertheless, this eschatology is confronted with problems such as how psychological hope can be established, the inconsistency of his Pneumatology and the extraordinary nature of Christian hope, doubts about the methodological success of theological imagination, and ambiguity in the interaction between linear time and eternal time.

DOI: [10.30470/phm.2021.527636.1977](https://doi.org/10.30470/phm.2021.527636.1977)

Homepage: phm.znu.ac.ir

1. M. A. of Philosophy of Religion, Department of Theology and Islamic Studies, University of Tehran, samanmahdevar@gmail.com.
2. Assistant Professor of Philosophy of Religion, Department of Theology and Islamic Studies, University of Tehran, (**Corresponding author**), mz.bayat@ut.ac.ir.

Introduction: Moltmann's life experience of the sufferings in the 20th century has profoundly affected his Christian response to suffering. During the World Wars and the rise of Nazism in Germany and its disastrous consequences, Christians misplaced faith in the promise of the Christian millennium in this world. (Moltmann, 1996) So, Christian theologians ought to rethink the doctrine of eschatology. First and foremost, Karl Barth and Rudolf Bultmann made significant contributions to this theological transformation from different perspectives. Barth aimed to reconstruct Christian teachings in all aspects of material life maximally. Bultmann, on the other hand, attempted to read religious concepts in terms of philosophical conception. However, Moltmann decided to offer a third eschatology that moves beyond the dichotomy of Barth and

Bultmann (Michaud, 1999). His argument is that earlier eschatologies cannot assist in realizing Christian hope because they do not account for the order governing the world and the suffering of contemporary man. Informed by post-WWII Jewish theology, Moltmann has concluded that he should adopt "hopeful theology" instead of "rational theology" in order to convert theology into a vision for "world change" (Chung, 2012). To him, the most fundamental answer of Christianity lies in "Christian hope" that relieves the suffering of human societies by relying on the doctrine of eschatology. Hence, Moltmann's theology is an "eschatological theology" (Moltmann, 1996).

Methodology: So far, no research has been done in Persian on Moltmann's later period of thought and his systematic eschatology. In light of this, we will attempt to provide a descriptive-

analytical study of his eschatology. This study focuses on his book "The Coming of God: Christian Eschatology."

Findings: Moltmann's eschatology formulates the responses of Christian theology of hope in terms of four levels of contemporary human suffering: i. "Divine eschatology," a belief in God's coming, follows a logic of reversing the history, of the future overcoming the present and the past. ii. "cosmic eschatology," the re-creation of the universe, is based on the material connection of the new and old worlds. iii. "political eschatology" is the extirpation of the domination of the powerful. iv. "personal eschatology," the hope of eternal life, involves the intertwining of life and death through the experience of the Holy Spirit. In summary, Moltmann's eschatology provides unparalleled shifts in the critique of traditional eschatology, the inclusion of hope, the social formulation of

the praxis, and the place of the notion of hope in history (Ibid.).

Discussion and Conclusion:

Moltmann's view faces significant challenges despite the above-mentioned advantages: i. In his view, it is impossible to understand God in this world because he is in the future and has not yet come. Therefore, Moltmann's theological hope cannot lead to the formation of true eschatological hope, and in this sense, Moltmann's eschatology precludes any systematic eschatology. This paradoxical position becomes a significant challenge in Moltmann's theology. ii. The tension between the God of transcendence and the God of immanence in Moltmann's eschatology leads him to the view that his Trinitarian view, emphasizing the doctrine of the Holy Spirit, is not so compatible with the *Novum* nature of the coming of God the Father in the future, *Adventus*. iii. Moltmann

attempts to replace rationality with hope, and this approach is possible only by referring to imagination instead of theoretical rationality. He has no interest in the theological method and has instead resorted to the theological imagination. Nevertheless, it is not clear how successful Moltmann's theological imagination has been in inspiring true hope. iv. The mechanism of the interaction of linear time and eternal time, especially the ontological precedence of eternal time, is not precise in Moltmann's eschatology because he cannot explain the transformation of linear time based on the current understanding and, contrary to his claim, he has not created sufficient points of contact with the scientific knowledge. v. Moltmann believes that the impact of the eschatological hope in the world is achieved through a partial tone to history, but we find no further explanation in his writings. There seems to be a gap between his

eschatological hope and how this hope affects believers' daily lives.

References:

- Beck, T. (2007). *The Holy Spirit and the Renewal of All Things: Pneumatology in Paul and Jurgen Moltmann*. Cambridge: James Clarke & Co.
- Bultmann, R. (1951). *Theology of the New Testament*. Translated by: Kendrick Grobel. New York: Charles Scribner's Sons.
- Bultmann, R. (1957). *The presence of eternity: history and eschatology* (Gifford lectures). New York: Harper.
- Bultmann, R. (1958). *Jesus Christ and Mythology*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Chung, Sung Wook (2012). *Jürgen Moltmann and Evangelical Theology: A Critical Engagement*. Pickwick Publications.
- Grenz, S. J., Olson, R. E. (2001). *20th-Century Theology: God and the World in a Transitional Age*. Translated by Robert Assarian and Michel Aghamalian. Tehran: Mahi.
- Guttesen, P. (2011). *Leaning into the Future: The Kingdom of God in the Theology of Juergen*

- Moltmann and the Book of Revelation*. James Clarke & Co.
- Jenkins, Simon (2012). "In-Depth Interview with Jürgen Moltmann" | High Profiles - Available At: <https://highprofiles.info/interview/jurgen-moltmann>. Accessed: 2020-06-03.
 - Jo, Y. S. (2002). *An Evaluation of Jürgen Moltmann's View of Eschatological Time*. Ph.D. Diss., the Southern Baptist Theological Seminary.
 - Kramer, E. J. D. (2016). *Biblische Hoffnungsbilder Und Ihre Ethischen Auswirkungen in Der Eschatologie des Späten Jürgen Moltmann [Biblical Images of Hope and Their Ethical Implications in Jürgen Moltmann's Later Theology]*. Marburg: Evangelische Hochschule TABOR.
 - Lee, B. (2015). *Celebrating God's Cosmic Perichoresis: The Eschatological Panentheism of Jürgen Moltmann As A Resource for an Ecological Christian Worship*. Pickwick Publications, an Imprint of Wipf and Stock Publishers (April 30, 2015).
 - McGrath, Alister (2016). *The Christian Theology Reader*. 5th Edition. Wiley-Blackwell.
 - Michaud, Derek (1999). *Jürgen Moltmann*, Boston Collaborative Encyclopedia of Western Theology, Available At: [Http://People.Bu.Edu/Wwildman/Bce/Moltmann.Htm](http://People.Bu.Edu/Wwildman/Bce/Moltmann.Htm), Accessed: 2020-06-03.
 - Moltmann, Jürgen (1990). *The Way of Jesus Christ: Christology in Messianic Dimensions*. Translated by Margaret Kohl. London: SCM Press.
 - Moltmann, Jürgen (1993). *The Trinity and the Kingdom: The Doctrine of God*. Translated by Margaret Kohl. Minneapolis, MN: Fortress Press.
 - Moltmann, Jürgen (1996). *The Coming of God: Christian Eschatology*. Translated by Margaret Kohl. Minneapolis, MN: Fortress Press.
 - Moltmann, Jürgen (1999). *God for a Secular Society: The Public Relevance of Theology*. Translated by Margaret Kohl. London: SCM Press.
 - Tang, S. (1995). *God's History in the Theology of Jürgen Moltmann*. Ph.D. Diss., the University of St Andrews.

ارزیابی فرجام‌شناسی یورگن مولتمان در الهیات مسیحی

سامان مه‌دور^۱، محمدرضا بیات^۲

چکیده: یورگن مولتمان، الهی‌دان پروتستان، تحت تأثیر جنگ‌های جهانی و دیگر حوادث سیاسی و اجتماعی قرن بیستم، به این نتیجه رسید که خوانش سنتی از آموزه فرجام جهان نمی‌تواند بستر مناسبی برای تحقق امید مسیحی به این امر باشد، زیرا نسبت به سازوکار موجود حاکم بر جهان بی تفاوت است. بر اساس دیدگاه مولتمان، خدای پدر، فرزند خویش را برای اصلاح این سازوکار فرستاد ولی قدرتمندان جهان وی را به صلیب کشیدند. با وجود این، خداوند با رستخیز مسیح، آنان را ناکام گذاشت. به باور مولتمان، با تکیه بر عهد جدید می‌توان سازوکاری برای جهان (سازوکار موعود) در نظر گرفت که بستر مناسبی برای تحقق امید مسیحی برای فرجام جهان باشد. این سازوکار دارای مؤلفه‌هایی است که با تکیه بر آن‌ها می‌توان به نیاز انسان معاصر پاسخ گفت. لذا فرجام‌شناسی مولتمان زمان‌مند، زمینه‌مند و شمول‌گراست. این فرجام‌شناسی در رویکرد خویش نسبت به نقد فرجام‌شناسی سنتی، جامعیت متعلق امید، شمولیت امید، صورت‌بندی اجتماعی پراکسیس امید و جایگاه مفهوم آینده در امید تاریخی، نوآوری‌های منحصر به فردی در الهیات مسیحی قرن بیستم داشته است. با وجود این نکات، تردید در ایجاد امید روان‌شناختی، ناسازگاری میان آموزه روح‌القدس و خصلت شگفتی امید مسیحی، تردید در توفیق روش شناختی تخیل الهیاتی، ابهام در سازوکار درهم کنش زمان خطی و زمان ابدی و ابهام در چگونگی تأثیر این امید در رفتار مؤمنان، این تفسیر از امید مسیحی را در محل تردید قرار می‌دهد.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۰/۳/۲۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۰/۶/۲۴

واژگان کلیدی:

یورگن مولتمان،
فرجام‌شناسی،
الهیات مسیحی،
رنج مسیحی، امید.

DOI: 10.30470/phm.2021.527636.1977

Homepage: phm.znu.ac.ir

۱. کارشناس ارشد فلسفه دین، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه تهران،
samanmahdevar@gmail.com

۲. استادیار گروه فلسفه دین، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه تهران، (نویسنده مسئول)
mz.bayat@ut.ac.ir

است. از سوی دیگر، در همین قرن با آغاز مدرنیزاسیون، اوج دوران روشن‌گری، انقلاب صنعتی و تحولات دیگر، سلطه قدرت سیاسی و تکنولوژیک غرب هم تثبیت شد. تحت تأثیر این حوادث، امید هزاره گرایانه مسیحی اینگونه تفسیر شد که هزاره موعود مسیح در حال تحقق است. (مولتمان، ۱۹۹۶: ۳-۶).

با وقوع جنگ‌های جهانی و قدرت گرفتن نازیسم در آلمان و تبعات ناگوار آن، نگاه خوش‌بینانه به سرنوشت بشر از بین رفت و مسیحیان دیگر دلیلی برای امید به تحقق هزاره موعود مسیحی در این جهان نداشتند (مولتمان، ۱۹۹۶: ۲۹). لذا به نظر می‌رسید که الهیدانان مسیحی باید خوانش جدیدی از آموزه فرجام جهان ارائه دهند (گرنز و اولسن، ۱۳۹۰: ۳۶). مولتمان به این نتیجه رسید که فرجام‌شناسی‌های پیشین بستر مناسبی برای تحقق امید مسیحی به فرجام جهان ارائه نمی‌کنند، زیرا نسبت به سازوکار حاکم بر جهان و رنج‌های انسان معاصر بی‌تفاوت هستند و در نتیجه، برای انسان معاصر، امیدبخش نیستند. به باور وی، مخالفان مسیح با تکیه بر سازوکار موجود، پسر خداوند را به صلیب کشیدند، ولی خداوند

خود، کتاب مقدس را تفسیر کرده است. رنج‌های حوادث قرن بیستم تأثیر عمیقی در تجربه زیسته او داشته‌اند و او کوشش کرده است تا پاسخ مسیحیت را در قبال این رنج‌ها بازبایی کند. به باور وی، اساسی‌ترین پاسخ مسیحیت را با تکیه بر آموزه فرجام جهان می‌توان در «امید مسیحی» به رفع درد و رنج جوامع انسانی یافت. بنابراین، الهیات مولتمان بر پایه آموزه فرجام جهان شکل گرفته است و الهیات مسیحی نیز یک «الهیات فرجام‌شناختی» است.

آموزه فرجام جهان در عهد جدید سه محتوای اساسی دارد: اول، امید مسیحی به وقوع رستاخیز و تحقق بهشت، یعنی هزاره موعود مسیح؛ دوم، آموزه برزخ و پاک‌سازی انسان قبل از رستاخیز (که تنها الهی‌دانان کاتولیک به آن باور دارند)؛ سوم، رستاخیز انسان و حیات مجدد جسم زمینی مردگان (مک‌گراث، ۲۰۱۶: ۵۶۴). قرن نوزدهم که توأم با استعمار و توسعه دولت‌های غربی بود، عصر گسترش مسیحیت نیز بود و اینگونه پنداشته می‌شد که مسیحیت، جهان را فرا می‌گیرد و وجود یک جهان مسیحی مستلزم برقراری پادشاهی مسیحی و حکمرانی قدّیسان